

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

P. Virgilii Maronis Æneis

Vergilius Maro, Publius

Antverpiae, 1565

G. Fabricii Observationes In Qvatvor Priores Libros Aeneidos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69273](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69273)

*Deuolat, & supra caput adstitit. hunc ego Diti
Sacrum iussa fero, te que isto corpore soluo.
Sic ait, & dextra crinem secat: omnis & vnà
Dilapsus * calor, atque in ventos * vita recessit.*

anima receden-
te, corpus fri-
get. vitam au-
tem pro anima
posuit, vt lib. 4.
Georg. Tenuis
nascentem ac-
cersere vitas.

G. FABRICII OBSERVATIONES IN
QUATVOR PRIORES LIBROS
AENEIDOS.

Pag. 2. v. 21. *Ille ego.* Priores quatuor versus sine dubio Virgilij sunt, sed (vt interpretes aiunt) à Tucca, & Varro sublatis: qui rectè an secus id fecerint, alio fortasse loco dicemus. 4. 6. *Nec posse.* Donatus legit, Non posse, sensu eodem, affectu vehementiore. 5. 2. *& tollere vento.* Donato placuit, Et tollere ventos: & eodem modo citat Helenius, supra illud, Quo non arbiter Adriæ maior; tollere, seu ponere vult freta. 6. 24. *ia fortis Achate.* Charisius mutata declinatione, Achati. 7. 20. *magno in populo.* Hoc rectum, & sonorum: contra illos, qui epitheton ad seditionem referunt, & genus mutant, Ac veluti magna in populo cum sæpe coorta est Seditio. 8. 11. *Antea si quem.* Antea, à proprio *Αντεις*: aliter enim numerus non constat. vt, Pecti nihil me, sicut antea, iuuat. In sequenti dictione diuersitas inter veteres. Seruius legit, si quem, ait que esse vetus *παρὲλκον*, quo vtantur Lucilius, & Terentius. Ex Charisio constat quosdam legere, si quâ, pro, si quo in loco. Ego à Seruio nolui hoc loco discedere. 9. 31. *cum Iuppiter.* Duplici littera scribitur antiqua cõsuetudine, vt in nummo argenteo Neronis, I V P P I T E R C V S T O S. & antiquo auctoris incerti epigrammate, I V P P I T E R A S T R A. F R E T V M N E P T V N V S. T A R T A R A P L V T O. R E G N A P A T E R N A T E N E N T T R E S T R I A, Q V I S Q V E S V V M.

11. 2. *urbem, & promissa Lauini.* Alij copulam omitunt, vt sequentia sint *ἐπιεγγυησις*: urbem, moenia Lauinij.

feres ad sidera. Allusit ad vaticinium Ennianum: Vnus erit, quem tu tolles in carula cæli. Hoc Virgilius ad Æneam retulit, Ovidius ad Romulum. Versus ex Ennio citatur à Varrone. 12.2. *Accipies. Vetustum. Adspicies.*

10. *Vt terræ, vtque nouæ.* Ita in vet. lib. in alijs, *Vt terræ, atque.*

14.18. *Italiam quero, & genus ab.* Distinctio nostra appositionem, vt vocant, duplicem habet. Patriam ab Ioue, propter oraculum: genus ab Ioue, propter Dardanum. Ita in tertio: *Da mœnia fessis, Et genus.* 15.30. *veniendi*

posse. Aldini codicis lectionem retineo. alijs, *veniendo exposcere, quod reiicio.* 16.33. *Aerea cui gradibus surg.*

Ad vrbs Romanæ præclara ædificia sui temporis interdum alludit, vt hoc loco ad Pantheum, in quo in hunc vsque diem æneæ trabes & valuæ conspiciuntur. Ad Iani Gemini sacellum æneum, lib. 7. Sunt geminæ belli portæ, sic nomine dicunt, Centum ærei claudunt vectes. Ad Apollinis Palatini templum marmoreum, lib. 6. Tum Phœbo, & Triuiæ solido de marmore templa Institutam. Ad Augusti palatium, & porticum *ἐκατόστυλον*, lib. 7. Tectum augustum, ingens, centum sublime columnis. 18. 8. *permissum*

agnouit Ach. Præsens tempus, quod in alijs libris est, conuenientius est picturæ. 20.29. *Vrbem, quam statuo, vest.*

Rectius per interrogationem, & subiectionem. ita enim Seruius, & Terentij interpres: quamuis aliter Diomedes.

23.11. *cum peteret.* Vulgati habent, *peterent.* quod & ad numeros aptius, & ad inuidiam atrocius. 24. *mea*

magna potentia solus. Distinguendum contra multorum citationes temerarias, vt dictio Solus pertineat ad posteriora, Solus nate. 24.26. *aurea cōposuit sponda.* Aurea, vtrum

regina, an sponda? Si sponda, dactyli analysi obseruanda est. Vel in pedem peregrinum, quod figuratè fit ob numerum superfluum, vt hoc loco. vel in anapestum: vt, Fluuiorum rex Eridanus: vel in proceleusmaticum: vt, Intexunt abiete costas. De hoc nonnihil dictum in eo libro, quæ de virtutibus, & vitijs carminis Elegiaci scripsimus. 31.

ordine longo Cura penum str. Donatus, Seruius, Charisius legunt, longam Cura penum struere: & quia penus longa est, rectè structores ait esse curiosos & dispositos. 25.15.

insideat quant. Seru. & in hunc locum, & in lib. 7. *Insidat, veram*

ram agnoscit lectionē, quæ & ἀρχαϊσµὸν & ἐλλωισµὸν habet.

26.20. Omnibus errātem terris, & fluct. In quibusdam exemplaribus transposita sunt verba: sed ordinē priorem apud Helenium reperi, ideo nihil muto. 29.22.

& super ipsi Dardan. Hanc lectionem, uti in Aldino est, ita retinui. 25. fuerint quæcūque. Considerādo elegi, Fuerit quodcunque.

30.6. Pauper in arma, pater. Id est, imbellis: contrā, Acremq̄. in prælia Turnum. An potius paupertas militiæ causa fuit? ut Achæmenides de se fatetur l. 3. & senex Comicus in Heautontimorum. 32.9. vestrum Testor numen. Manuscriptum, Vestæ testor numen: minus rectè. Receptus à Priamo Sīnon τῶ διασυρµῶ deos inuocat: per ignes enim & Vestales possunt intelligi, hoc est, Troiani: & Græcorum quoque, ad quos mactandus erat, ideo certum nomen non exprimendum. Quod Seruius adfert de sideribus, alienum ab hoc loco est. Conuenit Sinoanis factum cum Risacis, qui eodē decepit iuramento Darium in Sacas expeditionem facientē. ut est apud Polyenū lib.7.

33.8. Hanc tamen imm. In vetusto, Hanc adeo immensam. 22. Hic aliud. Donat. Huc aliud. 34. 18. clypeiq̄. sub. Clypeū qui deducunt ἀπὸ τῆ γλύφειν, ut Plinius, Græcam vocalem retinent: qui ἀπὸ τῆ κλέπειν, quod corpus subducatur ac tegatur, ut non nulli Græmatici, scribunt simpliciter. 35.19. serobore promūt. Nō produnt, ut alij, sed promunt: alibi enim, nota conduntur in aluo. 21. Demissum lap. Nonius, dimissum. & dimittere interpretatur desuper mittere. 38.2. maximus armis. In alijs, annis. rectè. sequitur enim: Iphitus æuo iam grauior. 30. Quōdam etiam victis. Legitur &, Quēdam. Sed illa generalis sententia sapientior, quæ aduerbio significatur, nec aliter legit Helenius. 39.22. Arma dabunt. Seruius: Arma dabunt ipsi. Perturbati hominis est, suis ipsum respondere interrogationibus: ut, Sic cōsic iuuat ire sub vmbra.

42.30. rumpunt aditus. Manuscriptū, rapiunt aditus. 43. 21. simulacra tenebāt. Ita lego de Ouidij versu, qui hunc imitatus locum l3. Met. ita canit:

Dardanidas matres patriorum signa deorum
Dum licet amplexas, succensaque templa tenentes,
Inuidiosa trahunt victores præmia Graij.

G 3

Iamque

45.6. *Tamque adeo*. Duo & viginti versus in hoc loco sunt à quibusdam sublatis, quòd cum ijs, quæ in Deïphobi historia lib.6. scribuntur, non cohæreant. Ibi enim Helenâ non in arce deprehensam, sed proditiõnis adiutricem in mariti cubiculo fuisse dicitur. Videmus tamen poetas non raro diuersa scribere, non ignoratione historiæ, sed dissensionibus eorû scriptorû, quos sequuntur. 46.9. *verum inclementia diuûm*. Quâto maiorẽ vim habet illa κατ' ἀναφορὰν βεβαίωσις, quæ est in libris antiquis, Diuûm inclementia, diuûm Has euertit opes. quam lectionem Terentianus interpres in Andriam apertè asserit. 48.4. *peritureq. addere Troie Teque tuosque*. Ex interpretatione Donati aliam ipsum secutum lectionem apparet: quam cum non sequendam censeam, nec adferam quidem in medium. 63.23. *enixæ tulimus*. id est, subiugate & labore exercite, vt Nonius duobus locis exponit. Seruij enim interpretatio non placet. In alijs est aduerbiû, enixè, vt grauitas seruitij exprimitur. 67.1. *prudẽtia vati, Siq.* Melior hæc est distinctio, prudẽtia, vati Si qua fides: vt prudentia ad Heleni experientiam, fides ad diuinandi scientiam referatur. 3. *Præque omnibus vnum*. Manuscripti lectio est, Pro omnibus: eandem approbantibus Diomede, & Donato. Ille pro omnibus idem esse ait, quod ἐπὶ ἑῶν πάντων, hic pro omnibus, exponit, pro cõmodo omnium desideriorum. 9. *Cum meam*. Alij, Cumarum urbem. vt, classes inuectas Tiberidis vndam. 71.22. *mutat latus*. Mutare latus, vt arma, & vestem mutare, non dicitur. Vera autem lectio est: Motat latus, vt sit frequentatiuum à moueo. 23. *recti siluis*. Magis hoc Virgilianû est, quàm si addatur præpositio, in. 72.22. *Nomine Achæm*. Scripsi, Nomẽ Achæmenides. 29. *dictu affabilis*, id est, sermone non explicabilis, sed lectio, affabilis, rector est. nam & faciem Cyclopi tyrânicam, & morû vastitatem tribuit talem, vt nemo illum posset, & sine cõsternatione intueri, & absq. periculo alloqui: ἄγριον, ἕτε δίκας εὐ εἰδότα, ἕτε θέμιστας. vt Homer. inquit. 73.11. *terebramus*. Donatus, Tenebramus: nulla auctoritate. nos terebramus, ex Homero & Euripide. Homerus enim, ἐν Φθαλλῶν δινέοργῳ. Euripides: τορνεύει, ἔλκει. 27. *hanc primum ad lit.* Donat. legit, Hanc partem ad litora,

id

id est, ad huius regionis litora: & habet aliquid antiquitatis hic sermo. Lucret. 3. Non minimam partem formidine mortis aluntur.

74. 5. *Solamenque mali.* Hemistichiū quod vulgo adijcitur, miror vnde irrepsit: magis etiam, cur hactenus permanferit. nam & interpretes omittunt, & libri antiqui: nec est vlla fistulæ apud Homerum mentio. Theocritus tamen, & Ouid. cum eam Galateā sectantem inducunt, fistulæ meminerunt. Ait autem poëta oues voluptati fuisse videnti, quæ nunc solatio essent cæco.

29. *leti discrimine paruo.* Ita Seruius in 9. legit, supra illud, & morti pretendere muros.

77. 12. *que me suspensam insōnia.* Apollonij est, *δειλὴ ἐγὼν οἶόν με βαρῆς ἐφόβησαν ὄνειροι.* Vnde lectionem vulgatam antefero ei, quam esse antiquæ elocutionis admonet interpres.

30. *quàm te violē, aut tua iura resoluā.* Aruntius, Charisius, Diomedes, cuncti indicatiuū agnoscunt: Antè pudor, quàm te violo, aut tua iura resoluo. vt sit illi Terentiano simile, Omnia experiri certū est prius, quàm pereo. Pacuu. Iliona, Dij me etsi perdunt, tamē esse ad vitam expetunt, Quod prius, quàm pereo, spatium vlciscendi danunt. In libro Seruij manuscr. quem à viro doctissimo, & in omni officij genere amando Volfgango Fusio accepi, eadē lectio integra & incorrupta mansit.

80. 1. *Magnum, & memorabile numen.* Mutanda est & lectio, & distinctio, Magnum & memorabile nomē. & referendū ad sequētia, Vna dolo diuūm. Ouid. 10. Met. habebis Hippomene victo magnū & memorabile nomē.

13. *Libycas auerteret oras.* Antiqua cōsuetudine dictū. vt, Abducimus tuam Bacchidē. Vsitatius enim foret, aduerteret, & adducimus. Afranius in Simul. Sæuū ferre te hęc, simul & gnatam ab illo abducere. Virg. 2. Aen. Quod pelago & curuis secū aduexere, pro adducere & auexere. Obseruarunt hoc itidem antiqui Grāmatici.

81. 13. *Cui pharetra ex auro.* Pro aurea pharetra: vulgatam enim lectionē repudio. Vtuntur hac adiectiui circumscriptioe poëtæ in ijs, quæ materiam significant, vt hoc loco: item quæ habitū, vt equites in armis, pro armatis equitibus, 11. Aen. itē quę locum, vt puer ex aula, pro aulico puero, apud Horatium. De hoc in lib. De Syntaxi partium orationis apud Græcos, adolescentes studiosos admonui.

83. 28. *rapto*

pto potitur. Manuscriptum, raptu. Raptum vel raptio, est violenta iniurię perpetratio. Raptus est stuprum ipsum: illud causę, hoc effectus. 85.5. *Materno veniens ab auo.*

Omissus in quibusdam hic versus, & posse omitti videtur.

24. *Mortales visus.* In manuscr. Cyllenius ore locutus Mortalis. $\beta\epsilon\sigma\sigma\omega\ \alpha\upsilon\delta\ \epsilon\iota\ \epsilon\omicron\iota\kappa\alpha\delta\varsigma$. Ita in 9. Sic orsus Apollo Mortalis, medio adspectus sermone reliquit. 88.24. *eiectum litore, egentem Exc.* Primum tempestatis, alterum inopię. ita enim distinctio facienda est, vel ex simili loco Comici: Apud Andrum eiectus, tum ille egens. 89.1. &

nomine Dido Sape voc. Dido, si $\mu\iota\mu\eta\tau\iota\kappa\acute{o}\nu$, vocatius est: si simplex, accusatius: vt, luctificā Alecto. 92.22. *viri monumenta iubet.* Alij iuuat, vt non ad Massylę voluntatem, sed ad Didonis referatur cupiditatem. 93.19. *Lenibant curas.* Hic quoque versus in exemplaribus non nullis omissus. 25. *En quid agam.* In manuscr. En quid ago.

Donatus in Eunuchum legit, Heu, pro, En, quod non probo. & de huius particulę vsu in Hecyram diximus.

98.9. *trepidoq. exterrita cursu.* Donat. ita distinguit, vt à rumore dolētis perturbatęq. affectum discriminet. 23. *ingemuitque reperta.* Donatus legisse viderur, Repertā. Eadē diuersitas apud Cic. in Catone maiore: Senectutem vt adipiscantur omnes optant, eandem accusant adeptam. ita in manuscriptis duobus: alij enim legunt, adepti.

AD LECTOREM.

Quod te in primis admonitum volebam; numeri, quibus Manutius insignia Homeri, & aliorum Gręcorum loca à Virgilio imitatione expressa, notauit, ad Aldinę, & si bene memini, Cephaleanę impressonis chartas referendi sunt. Pag. 61. versu 17. ad marginem pro, *puiceis*, repone, *paniceas* ex Seruio, & alio Virgilij loco *Aen.* 7. *Heus etiam mensas consumimus,* &c. quod vitium, dum reliqua, que in editione P. Manutij irrepserunt, castigamus, nos fugit. Vale.